

Regeringskansliet
Kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – förslag från Europeiska kommissionen

Er beteckning: KN2023/00745

Länsstyrelsen i Stockholms län yttrar sig över Europeiska kommissionens förslag till omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i att det är bra att slå ihop de nuvarande två direktiven till ett gemensamt direktiv enligt förslaget. För att skydda människors hälsa instämmer Länsstyrelsen i att gränsvärdena för luftföroreningar behöver skärpas och komma närmare WHO:s rekommendationer som är baserade på hälsoforskning. Kommissionens föreslagna gränsvärden är generellt skarpare än nuvarande gränsvärden, men inte lika skarpa som WHO:s rekommendationer.

I förslaget skriver kommissionen att luftföroreningar i oproportionerligt hög grad drabbar utsatta grupper såsom barn, äldre, sjuka samt socioekonomiskt missgynnade grupper. Länsstyrelsen ser positivt på att kommissionen särskilt lyfter detta i och med att nuvarande gränsvärden för luftföroreningar inte är satta med hänsyn till dessa grupper.

Den konsekvensbedömning som förslaget hänvisar till visar att vinsten med det nya luftkvalitetsdirektivet är betydligt större än kostnaderna. Länsstyrelsens bedömning är att kommissionens slutsats är rimlig. Utöver positiva effekter ur ett hälsoperspektiv bidrar sänkta halter av luftföroreningar även till positiva effekter på miljön, ekosystem och den biologiska mångfalden.

Länsstyrelsen bedömer att förslaget med skarpare gränsvärden kan komma att innebära högre krav på samhällsplaneringen och att fler kommuner än idag kommer att behöva ett mer aktivt luftkvalitetsarbete för att undvika överskridanden. Här ser Länsstyrelsen att det utöver lokala och regionala åtgärder även finns ett behov av åtgärder på nationell nivå genom bland annat ekonomiska styrmedel och ändrad lagstiftning för att ändringen ska få genomslag.

Kapitel 2 Utvärdering av luftkvalitet och nedfall

Artikel 7 och bilaga II – Förändrade utvärderingströsklar för utvärdering av luftkvalitet

Länsstyrelsen ser generellt positivt på en förenkling av reglerna för utvärdering av luftkvalitet. Enligt kommissionens förslag ska luftföroreningarnas nuvarande två utvärderingströsklar tas bort och ersätts av en utvärderingströskel per förorening. De nya utvärderingströsklarna gäller för årsmedel om inget annat anges och är generellt lägre än nuvarande utvärderingströsklar.

Länsstyrelsen gör bedömningen att genom att utvärderingströsklar kvarstår garanteras uppföljning och utvärdering av luftkvalitet. Vid överskridanden av utvärderingströsklarna ska utvärdering av luftkvaliteten ske med fasta mätningar.

Kapitel 3 Förvaltning av luftkvalitet

Artikel 13 och bilaga I – Skarpare gränsvärden kan påverka samhällsplaneringen

Länsstyrelsen bedömer att de nya gränsvärdena kan komma att medföra ökade krav gällande ett aktivt luftkvalitetsarbete och ökade kostnader för kommuner och Trafikverket. Förändringen kommer också innebära högre krav för tillkommande bebyggelse, vilket kan medföra ett minskat bostadsbyggande i områden med sämre luftkvalitet om inte tillräckliga försiktighetsmått vidtas. Viktigt att kommunerna och Trafikverket anpassar sin planering och även tänker nytt för att möjliggöra tillkommande bostadsbebyggelse även i dessa områden.

Utöver sänkta gränsvärden avseende tillåtna halter av luftföroreningar innebär förslaget även en sänkning av antal dygn per år som halterna får överskridas. Särskilt utmanande bedömer Länsstyrelsen att det kommer bli att följa det nya gränsvärdet för PM10 dygnsmedel. I dagsläget får gränsvärdet för PM10 överskridas 35 gånger per år och det nya förslaget innebär att endast 18 överskridanden per år är tillåtet. Länsstyrelsens bedömning är att fler kommuner kommer riskera att överskrida de nya gränsvärdena jämfört med nuvarande gränsvärden. För att motverka risken för överskridanden behöver kommunerna arbeta i förebyggande syfte med åtgärder med långsiktiga effekter.

Kapitel 4 Luftkvalitetsplaner

Artikel 19 och bilaga VIII – Ökad effektivitet i åtgärdsprogram kräver åtgärder på lokal, regional och nationell nivå

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att möjliggöra för fler åtgärder med långsiktiga effekter. Flera åtgärder idag är av kortsiktig karaktär så som dammbindning som behöver upprepas vid flera tillfällen. Det är också svårt att säkerställa effekten av mer långsiktiga åtgärder så som miljözoner och dubbdäcksförbud eftersom kommuner idag saknar rådighet att kontrollera efterlevnaden av sådana åtgärder. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att se över hur lagstiftningen kan ändras för att möjliggöra för kommuner att själva utföra viss efterlevnadskontroll.

Länsstyrelsen anser att det är positivt att det i kommissionens förslag, bilaga VIII B, listas ett antal exempel på åtgärder för att minska utsläppen av luftföroreningar. Kommissionen föreslår bland annat åtgärder för att minska utsläppen från transporter genom trafikplanering och trafikstyrning såsom differentierade parkeringsavgifter.

Länsstyrelsen vill dock lyfta att flera av åtgärderna kräver lagändring och ekonomiska styrmedel för att kunna genomföras. Sådana åtgärder bör ske i samband med genomförandet av direktivet.

Allmänna synpunkter

Luft och hälsa med fokus på känsliga grupper

Länsstyrelsen ser positivt på att förslaget tagit större hänsyn till särskilt känsliga grupper än nuvarande direktiv.

År 2020 blev Barnkonventionen svensk lag vilket bland annat innebär att alla beslut som rör barn ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Barn tillhör en särskilt känslig grupp som bland annat andas in mer luft per kilo kroppsvikt och deras kroppar och organ är ännu inte färdigutvecklade. Barn påverkas av luftföroreningar redan vid fosterutvecklingen, och fortsatt långtidsexponering under tidiga år kan ge irreversibla effekter på deras lungor och andra organ. Länsstyrelsen anser att förslaget är positivt ur ett barnperspektiv men vill betona att det idag inte finns någon tydlig gräns för när luftföroreningar börjar ha en negativ hälsopåverkan. Därför är varje möjlig sänkning av föroreningshalter att betrakta som en hälsovinst.

Inom miljömålet Frisk luft finns preciseringar för halter av luftföroreningar som är satta med hänsyn till känsliga grupper. Länsstyrelsen konstaterar att kommissionens förslag ligger närmare miljömålets preciseringar än de nuvarande gränsvärdena.

Miljökvalitetsmålet är idag vägledande vid t.ex. detaljplanering av bostäder eller skolor och förskolor, men då det inte är juridiskt bindande går det inte att ställa några krav på att målet ska nås. Länsstyrelsen ser därför att det nya direktivet med skärpta lagstadgade gränsvärden kan hjälpa till i arbetet mot att nå miljömålet Frisk luft.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med miljöhandläggare Hanna Nilsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Johanna Lindgren, avdelningschef Helena Remnerud och avdelningschef Helene Munkner medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.